

dablja Samson Isusu, Marija hramu Salamonovu, a stupovi na njegovu hramu darovima duha svetoga.

δ) u akademskoj zbirci rukopisa IV. a. 80. nalazi se :

pod br. 1. jedna nepotpuna propovijed, pod br. 2. propovijed od povraćanja na grih; pod br. 3. krnja propovijed o djevici Mariji; pod broj 4. propovijed za božić, pisana u Ugljanu 20. decembra 1800, a napisao ju don Jure Čoban, parok u Ugljanu; pod br. 5. komad propovijedi na čistu srijedu; pod br. 6. propovijed o bogatašu, koji bi pokopan u paklu; pod br. 7. komad propovijedi o grijehu; pod br. 8. propovijed u nedilju 22. po duhovima iz god. 1808.; pod br. 9. jedna propovijed; pod br. 12. propovijed o oblasti svećeničkoj, valjda za mladu misu. Na pretposljednem listu zabilježena je kasnija bilješka : „Ovo je karta mene don Jure Čobana od Sutomišćice, paroka od Ugljana 1806.“; pod br. 13. propovijed (govorenjê) na uznesenijê gospodinovo; pod br. 13. a. jedna propovijed, molitve zaklinjanja; pod br. 14. a. četiri potpune i jedna nepotpuna propovijed iz 17. ili još vjerojatnije 18. vijeka, pod br. 14. b. oštećena zbirka propovijedi iz 18. vijeka, pod 14. c.) oštećena zbirka propovijedi korizmenih; pod br. 18. propovijed o ljubavi boga, pisana talijanskim pravopisom iz konca 18. vijeka; pod br. 21. propovijed o vječnom životu iz konca 18. ili početka 19. vijeka; pod br. 22. odlomak propovijedi iz 18. vijeka; pod br. 23. odlomak propovijedi za 4. nedilju korizme, pod br. 25. na listu 4. nalazi se jedna propovijed; pod br. 27. odlomak propovijedi; pod br. 28. odlomak propovijedi, koji nema početka ni konca, a govori o ljudskim grijesima; pod br. 32. propovijed o ljubavi boga; pod br. 40. koncept propovijedi, kako imamo oprostiti uvrede našim iskrnjima iz 18. vijeka; pod br. 42. jedna propovijed bez početka i konca i pod br. 45. propovijed na duhove iz 18. ili početka 19. vijeka.

v) Ovamo idu i dvije štampane knjige propovijedi, i to:

α) Predika od jedinstva u kerstjanstvu iz nimačkoga na ilirički prevedena od Adama Tade Blagoevića. U Beču 1773. u dva redka latinskimi i glagolskimi pismeni.

β) Jedna kratka summa nikih prodik od tuče. V Tubingi 1563., štampana u 1000 primjeraka. Napisali Anton Dalmatin i Stipan Istrijan.

F. Počeci historiografije.

Revni naši popovi glagolaši, osobito naši Franjevci trećoredaši, dodavali su raznim svojim zbornicima, obrednicima i bilježicama kratke kronike. Za sada su mi poznate ove kronike:

1. Kronika fra Šimuna Klimantovića. On je započeo svoju kroniku sa stvaranjem ovoga svijeta i prvoga čovjeka Adama, pa ju obradio do god. 1508. poslije Isukrsta, t. j. do svoga vremena. Dakako da su bilješke njegove sve do 15. vijeka vrlo mršave. Istom njegove bilješke iz 15. i početka 16. vijeka su nešto potpunije, stoga su i zanimivije. Kronika ova nalazi se u Klimantovićevu obredniku na posljednjih 15 stranica.

Osim ove kronike nalazimo u Klimantovićevu obredniku još na drugim mjestima zanimivih historijskih bilježaka, tako na listu 215 b. Ovakovih bilježaka nalazimo i u njegovu djelu o papinskim bulama.

Prvi je ovu kroniku štampao Ivan Kukuljević Sakcinski u svom Arkivu za povjesnicu jugoslavensku u IV. knjizi, zatim sam ju je štampao u Vjesniku zem. arhiva god. XIII. na strani 211.—219.

2. Kronika fra Šimuna Glavića Šibeničanina. Košto u drugim svojim radovima, tako se povađa i u obradbi svoje kronike Glavić sasma za Klimantovićem. I Glavić je svoju kroniku napisao u svom obredniku, u kojem se nalazi od lista 68 a.—74 a.

Ovu je kroniku prvi izdao I. Kukuljević u svom Arkivu, u IV. knjizi. Ja sam je također priredio za štampu, ali još nije izašla.

3. Malena kronika popa Andrije iz Kožlaka u Istri. Ta se je kronika sačuvala u glagolskom rukopisu, koji se čuva u arhivu Jugosl. akademije pod sign. II. b. 106. Ova se kronika nalazi na listu 4. rečenoga rukopisa, a napisana je bila oko god. 1520.

Prvi ju je štampao Ivan Kukuljević u svom Arkivu u IV knjizi, dočim sam je ja štampao u Prosvjeti za god. 1911. na str. 775. i 776.

4. Kronika popa Vincenca Frljanića i popa Ivana Križmanića, koji su bili obojica župnici i javni notari u Boljunu u Istri, prvi do god. 1612., koje godine pogine nasilnom smrću, a drugi od g. 1612.—1622. Kronika se je ova sačuvala među tako zvanim boljunskim pismima, koja se čuvaju u arhivu Jugoslav. akademije pod sign. II. c. 77., i to u knjizi računa o prihodu i rashodu boljunskih crkvi. U ovu su se knjigu počeli računati pisati godine 1595. za boljunskoga župnika ili plovana

Vincenca Frljanića, pa su se u nju pisali cijeli 17. vijek, dapače imade bilježaka još i iz početka 18. vijeka.

Kronika se ova nalazi na prva četiri lista folio formata. Na koncu kronike dodana je naknadno jedna bilježka od 30. maja 1710. i ta je napisana latinskim slovima.

Ovu sam kroniku izdao ja u Kršćanskoj školi za g. 1911. na str. 23.—28.

Sve ove četiri kronike napisane su čistim narodnim jezikom.

5. Na jednom dvolistu rituala, koji se čuva u arhivu Jugoslavenske akademije pod sign. IV. a 80./37., nalazi se početak jedne kronike.

6. Veće je djelo Šimuna Kozičića Zadranina, biskupa modruškoga, Žitija rimskih arhierôov i cesarov. Štampana je ova knjiga na Rijeci v hižah Šimuna biskupa modruškoga 1531. Napisana je ta knjiga slaveno-hrvatskim jezikom, te nam služi kao originalni primjer slavensko-hrvatskoga jezika izvan strogo crkvene i obredne porabe. Djelo prikazuje nam u kratko život rimskih papa od Isukrsta do Klimenta VII., te rimskih careva od C. Julija Cesara do Karla V (1531.). Š. Kozičić umr'o je u ožujku 1536.

VII. Hrvatske glagolske tiskare.

Kada je bilo knjigotiskarstvo uvedeno, počele su se javljati i hrv. glagolske tiskare.

Poznate su mi ove glagolske tiskare :

Tekući broj	U mjestu i zemlji :	Koje god. bile su štampane glagol. knjige?	Ime vlasnika tiskare.
1.	Bneci (= Mleci) u Italiji	1483., 1493.,	Andrija Thoresani de Asula (?)
2.	Senj u Hrvatskoj	1494., 1496., 1507., 1508., 1509.	Štampao Blaž Baromić, kanonik, i kasnije Grgur Senjanin, a vlasnik tiskare bio modruški biskup Šimun Kozičić.
3.	Bneci (= Mleci) u Italiji	1528.	Francesco Bindoni i Mafio Pasini